

Kommunal planstrategi 2024-2027

Vedtatt av Kvinesdal kommunestyre 19. juni 2024

Mangfold fra hav til hei

Nær | Grønn | Nyskapende

Innhold

1.	Om kommunal planstrategi	3
2.	Plansystemet i Kvinesdal kommune	4
3.	Rammer for den kommunale planleggingen	6
3.1	FNs bærekraftsmål	6
3.2	Nasjonale forventninger	7
3.3	Regionale føringer og planer	8
4.	Utviklingstrekk og utfordringer.....	9
4.1	Befolkningsutvikling.....	10
4.2	Folkehelse og levekår	13
4.3	Boligbygging.....	14
4.4	Klima og miljø	16
4.5	Næringsliv og sysselsetting.....	18
4.6	Mobilitet og infrastruktur.....	20
4.7	Langsiktig arealbruk.....	21
4.8	Samfunnssikkerhet og beredskap	24
4.9	Kommunen som organisasjon	26
5.	Vurdering av planbehovet	27
5.1	Revisjon av kommuneplanen	28
5.2	Kommunedelplaner	29
5.3	Strategier, temaplaner og handlingsplaner.....	30
5.4	Reguleringsplaner.....	32
5.4.1	Eldre reguleringsplaner	33
6.	Prioriterte planoppgaver	34

1. Om kommunal planstrategi

Kommunal planstrategi skal styrke den demokratiske styringen av kommunens planlegging og styre planressursene til oppgaver som har politisk prioritet. Planstrategien skal avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i kommunestyreperioden for å legge til rette for ønsket utvikling.

I henhold til plan- og bygningsloven § 10-1 skal kommunestyre utarbeide og vedta en ny planstrategi innen ett år etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planstrategien er en plan for planleggingen i kommunen og er retningsgivende for kommunens planlegging i kommunestyreperioden.

Gjennom arbeidet med planstrategien skal kommunen vurdere utviklingstrekk og utfordringer for kommunen, og gi en vurdering av planbehovet slik at kommunen bedre kan møte de aktuelle utfordringene og legge til rette for ønsket utvikling. I planstrategien skal kommunestyre ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Det tas også stilling til hvilke andre planoppgaver som skal prioriteres i kommunestyreperioden.

Kvinesdal kommune har nylig vedtatt ny samfunnsdel og har igangsatt rullering av kommuneplanens arealdel. I planstrategien fokuserer det derfor på andre plan- og utviklingsoppgaver det er behov for å prioritere for å følge opp mål og strategier i samfunnsdelen.

Planstrategiens utfordringsbilde bygger på *Folkehelseoversikt 2023* for Kvinesdal kommune, grunnlagsdokumentene til ny samfunnsdel og vurderinger i fastsatt planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel. Utviklingstrekk og utfordringer som påvirker planbehovet er presentert i et eget kapittel i planstrategien.

I forrige valgperiode startet arbeidet med å forenkle kommunens plansystem. Planmangfoldet i kommunen er stort, og kommunen skal ikke øke planmengden mer enn nødvendig. Det er et viktig prinsipp at planleggingen i Kvinesdal kommune skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig.

Planstrategien omhandler planer som er vedtatt politisk. Rent administrative planer, som virksomhetsplaner og fagplaner, omtales ikke. Prosesskravene til kommunal planstrategi i plan- og bygningsloven ligger til grunn for arbeidet med planstrategien. Planstrategien har ingen direkte rettsvirkninger for innbyggerne.

Planstrategien bygger på den kunnskap vi har i dag. Samfunnet er i stadig endring. Det kan derfor ikke utelukkes at det i kommunestyreperioden kan oppstå nye og endrede planbehov. Det er et mål at planleggingen skal være aktuell og tilpasset samfunnsutfordringene kommunen står ovenfor. Oppdaterte planer er nødvendige for å kunne legge til rette for ønsket samfunnsutvikling.

2. Plansystemet i Kvinesdal kommune

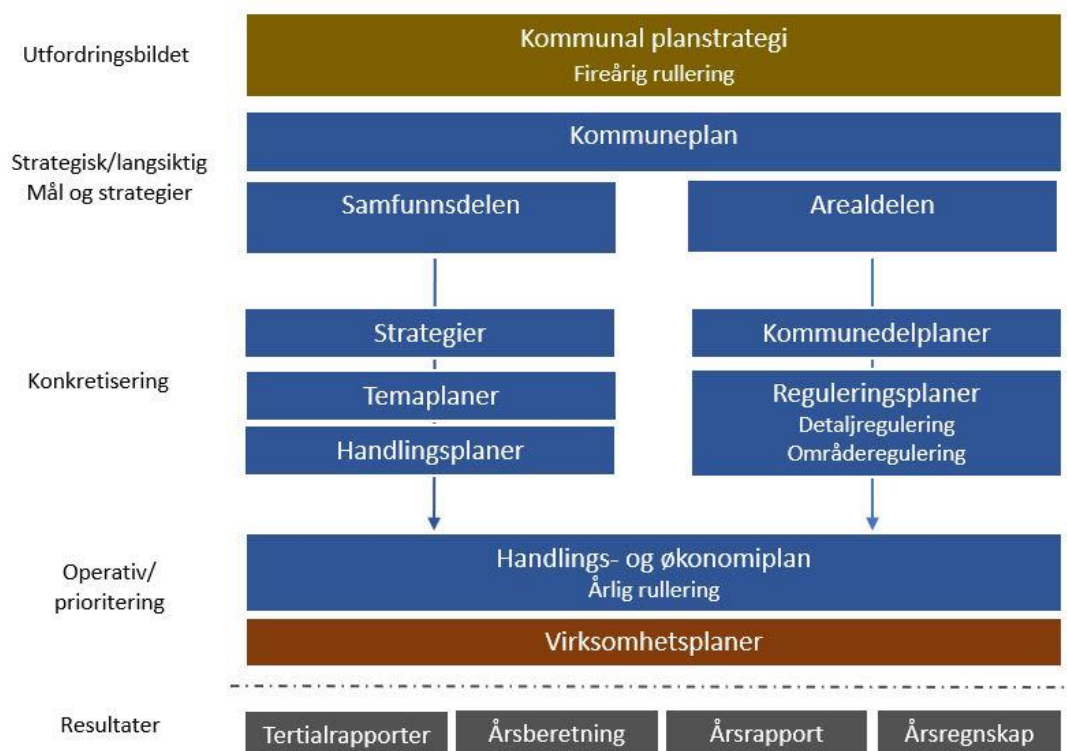
Kommunal planlegging er et verktøy for politisk styring og sier noe om hvordan samfunnet, de kommunale tjenestene og kommuneorganisasjonen skal utvikles, og hvordan arealene i kommunen skal brukes. For innbyggerne og andre skal det være lette å få informasjon om, og delta i kommunens planprosesser.

Kommuneplanleggingen er kommunens viktigste verktøy for å oppnå langsiktig, helhetlig og strategisk samfunnsutvikling. Planene skal sikre gode tjenester til innbyggerne og langsiktig forvaltning av arealressursene.

Kommunens plansystem er i dag bygget opp med bakgrunn i plan- og bygningslovens system med kobling til økonomiplanleggingen etter kommuneloven med handlingsplan og årsbudsjett. I tillegg til de ordinære plantypene etter plan- og bygningsloven har kommunen en utstrakt bruk av temaplaner innenfor ulike samfunnsområder. Planporteføljen består av planer som er lovpålagte, som er nødvendige for tilskudd, politisk bestilt, faglig begrunnet eller utledet av kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunens plansystem skal sikre den langsiktige samfunnsplanleggingen, prioritere langsiktige mål og være et effektivt politisk styringssystem.

Kvinesdal kommunens plansystem

Figur 1: Plansystemet i Kvinesdal kommune.

Ulike plantyper fyller forskjellige roller i den kommunale planleggingen. Planstrategien har en sentral rolle i kommunens plansystem ved at den prioriterer hvilke planoppgaver som skal prioriteres i perioden.

Kommuneplanen er kommunens viktigste overordnede plan- og styringsdokument, og skal gi retning for ønsket samfunnsutvikling. Planen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen tar stilling til langsiktige utfordringer, fastsetter mål og strategier for kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Planen skal legges til grunn for kommunens planlegging og kommunens virksomheter. Kommuneplanens arealdel viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk.

Kommuneplanens samfunnsdel blir konkretisert gjennom strategier, temaplaner og handlingsplaner. Arealdelen på sin side blir konkretisert gjennom geografiske kommunedelplaner og reguleringsplaner; område- og detaljreguleringer.

Handlings- og økonomiplanen gir anslag på inntekter og fordeler de økonomiske ressursene for de nærmeste 4 årene, samt spesifiserer mål og tiltak som blir planlagt gjennomført for å følge opp kommuneplanen. Handlings- og økonomiplanen inneholder også budsjettet for det første året i perioden.

Virksomhetsplaner er administrative planer. Disse planene er arbeidsredskap for å styre kommunens virksomheter i bevisst og uttalt retning, grunnlag for tilsyn og for intern prioritering og koordinering av arbeidsinnsats. Planene er innenfor det som er delegert til kommunedirektøren og krever kun intern behandling.

I arbeidet med å forenkle kommunens plansystem er det viktig med et tydelig planhierarki som viser sammenhengen mellom de ulike planene, og ha klart definerte plantyper. Kommuneplanen har en nøkkelrolle i kommunens plansystem og skal ikke utfordres av andre planer. Alle kommunale planer innenfor samfunnstemaer skal synliggjøre hvordan de bidrar til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel og være tydelige på sin funksjon. Bruk av kommunedelplaner skal forbeholdes juridisk bindende arealplaner etter plan- og bygningsloven. Innenfor samfunnstemaer operer Kvinesdal kommune med tre ulike plantyper:

- Strategi
- Temaplan
- Handlingsplan

Strategi er et overordnet plandokument som beskriver et utfordringsbilde, setter ett eller flere mål og peker ut overordnede veivalg for å nå målene. Strategier skal stake ut veien videre, men uten å peke på konkrete tiltak. En strategi skal kunne stå seg over tid og ikke måtte endres ved små justeringer. Målene bør angi en retning eller intensjon, og bør også vise til en konkret, målbar tilstand dersom det er mulig.

Temaplan er et mer omfattende plandokument innen et samfunnsområde eller temaområde, hvor det er hensiktsmessig å utarbeide både mål og tiltak i samme dokument. Temaplan har også en beskrivelse av utfordringsbildet, og egner seg når det er behov for bredere drøfting og presentasjon av satsingsområder.

Handlingsplan er en mer detaljert plan som inneholder tiltak for å nå fastsatte mål, ofte knyttet til en overordnet strategi. Tiltakene beskriver de handlingene/aktiviteten som skal gjennomføres for å nå målene. De bør være konkrete, entydige og tidsbestemte. Det skal også beskrives hvordan tiltak skal finansieres, og hvem som har ansvar for å følge dem opp.

Når en plan er vedtatt av kommunestyret er det kommuneorganisasjonens ansvar å sørge for at planen blir tatt med videre i prosessen rundt handlings- og økonomiplan med årsbudsjettet og i virksomhetsplanleggingen, slik at tiltak i planen blir gjennomført. Det er helt vesentlig å ha bevissthet rundt de økonomiske konsekvensene av planer som vedtas. For å sikre god økonomistyring og at planer får reell betydning, er det avgjørende at planer og tiltak som vil koste penger, er finansiert, eller at det kommer tydelig frem at realisering av planen forutsetter fremtidig finansiering.

Planarbeid er ressurskrevende. Det er derfor viktig at kommunen har en klar bevissthet rundt behovet for nye planer. Det er et uttalt mål at kommunen skal ha færre, gode og gjennomtenkte planer, fremfor et stort planvolum, som vanner ut retningen på kommunens arbeid.

3. Rammer for den kommunale planleggingen

Kommunal planlegging er først og fremst et verktøy for kommunen til selv å initiere samfunnsutvikling og tjenesteutvikling, men også et redskap for iverksetting av nasjonal politikk og oppfølging av regionale planer.

FNs 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Norge har sluttet seg til 2030-agendaen for å fremme en sosialt, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling.

3.1 FNs bærekraftsmål

I Kvinesdal kommune utgjør FNs bærekraftsmål den overordnede rammen for samfunns- og arealplanleggingen. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine behov. FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015 og definerer 17 innsatsområder for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Bærekraftsmålene baserer seg på tre dimensjoner som må ses i sammenheng for å forstå kompleksiteten, samhandlingen og balansen som er nødvendig for å sikre bærekraftig

utvikling, nemlig miljø, økonomi og sosiale forhold. Skal vi skape et bærekraftig samfunn må vi ta vare på kloden, naturen, økosystemene og klimaet. Vi må sørge for at vi har økonomi og ressurser til å gi gode tjenester, økonomisk handlingsrom og lokale arbeidsplasser. Samtidig som vi arbeider for å skape gode liv og like muligheter for alle våre innbyggere.

I kommuneplanens samfunnsdel, Kvinesdal 2040, er det forutsatt at Kvinesdal kommune skal prioritere 9 av de 17 bærekraftsmålene særskilt:

Figur 2: Prioriterte bærekraftsmål i Kvinesdal kommune.

De prioriterte bærekraftsmålene skal omsettes til lokal handling i samspill med innbyggerne, frivilligheten og næringslivet for å gjøre alvor av å tenke globalt og handle lokalt. FNs bærekraftsmål skal brukes som rammeverk i kommunale planer. Nye planer i Kvinesdal kommune skal omtale hvordan de forholder seg til mål i kommuneplanens samfunnsdel og hvordan de bidrar til å nå bærekraftsmålene, og da særlig de prioriterte bærekraftsmålene.

3.2 Nasjonale forventninger

Planarbeidet i Kvinesdal kommune må forholde seg til nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen. Sammen med statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser og statlige arealplaner gir de nasjonale forventningene føringer for samfunns- og arealplanleggingen.

Nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen kommer til uttrykk gjennom de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging som regjeringen legger frem hvert fjerde år. De nasjonale forventningene bygger på allerede vedtatt nasjonal politikk, men gis en politisk profil og prioritering av den regjeringen som vedtar dem. De nasjonale forventningene samler regjeringens viktigste prioriteringer innenfor planområdet i den kommende fireårsperioden. For kommunene bidrar forventningene til en viss grad av samordning av nasjonale interesser og gir forutsigbarhet for planoppgaver mellom kommune- og fylkestingsvalgene.

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging for perioden 2023-2027 inneholder 72 konkrete forventningspunkter fordelt på fem overordnede temaområder:

1. Samordning og samarbeid i planleggingen
2. Trygge og inkluderende lokalsamfunn
3. Velferd og bærekraftig verdiskaping
4. Klima, natur og miljø for fremtiden
5. Samfunnssikkerhet og beredskap

Det overordnede målet for planleggingen er å:

- Bidra til bosetting, næringsutvikling og gode tjenestetilbud i hele landet
- Motvirke sentralisering som svekker lokale tjenester og tilbud
- Opprettholde levende distrikter for å sikre matproduksjonen
- Ivareta klima, miljø, naturmangfold og jordvern
- Prioritere de mest sårbare gruppene

Til grunn for all planlegging skal bærekraftsmålene, de nasjonale klima og miljømålene og lokalt selvstyre ligge.

3.3 Regionale føringer og planer

Kommunen må også forholde seg til regionale planer og forventninger. Agder fylkeskommunen skal utarbeide regionale planer etter krav og forventninger fra staten og utfra behovet i fylket, og samtidig regionalisere statens krav og forventninger ut til kommunene.

Regionale planer skal legges til grunn for kommunens planlegging og for virksomhet i regionen. Kommunen har både rett og plikt til å delta i regional planlegging som berører kommunen. Fylkeskommunen utarbeider sin egen planstrategi som beskriver regionale mål og viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer.

Regionplan Agder 2030 er fylkets overordnede strategiske styringsdokument for utvikling av hele Agder til en miljømessig, sosialt og bærekraftig region i 2030. Planen beskriver de viktigste utfordringene for landsdelen, et ønsket fremtidsbilde for 2030, og hva som skal til

for å nå konkrete mål. Planen ble vedtatt i 2019 og er nå under revidering med sikte på å tilpasse planen samfunnsendringene som har funnet sted.

Regionplan Lister 2030 er en plan for utvikling av Listerregionen som omfatter kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal. Planen har til hensikt å utvikle Lister til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region; et lavutslippssamfunn med gode levekår. Planen er ment å være et redskap for økt samskaping og større bo-attraktivitet i kommunene i Lister.

Fylkeskommunen utarbeider også regionale planer for ulike tema. [Gjeldende planer og strategier finnes på Agder fylkeskommunens hjemmeside](#). Her beskrives prioriteringer og valg for utviklingen i regionen. Regionale planer skal legges til grunn for den kommunale planleggingen og kan gi grunnlag fra innsigelse fra fylkeskommunen i kommunale planer.

Agder fylkeskommune og Kvinesdal kommune er i ferd med å inngå en samarbeids- og utviklingsavtale som har til formål å peke på viktige satsingsområder for å oppnå målene i Regionplan Agder 2030 og kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040.

[ROS Agder 2024](#) gir en oppdatert oversikt over risikobildet på Agder. Risiko og sårbarhetsanalysen for Agder skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om risiko og sårbarhet i fylket, og være retningsgivende i det forebyggende beredskapsarbeidet. ROS Agder representerer en felles plattform for å forebygge uønskede hendelser og styrke samordningen av det regionale arbeidet med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering.

4. Utviklingstrekk og utfordringer

Vurderingen av hvilke planoppgaver kommunen bør prioritere i valgperioden baserer seg på en gjennomgang av utviklingstrekk og utfordringer kommunen står ovenfor som samfunn og organisasjon. Planstrategiens kunnskapsgrunnlag bygger i tillegg på *Folkehelseoversikt 2023* for Kvinesdal kommune, grunnlagsdokumentene til ny samfunnsdel og vurderinger i fastsatt planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel.

Det er usikre tider og utfordringsbildet er sammensatt. De siste årene har det skjedd mye som preger det store utfordringsbildet: Krigen i Ukraina, en global pandemi og virkninger av klimaendringene. Økonomien er preget av prisvekst, kommunen forventer redusert økonomisk handlingsrom og forskjellene mellom fattige og rike øker. I dette ulendte terrenget skal Kvinesdal kommune utøve sine ulike roller.

Det er viktig at kommunens planer tar utgangspunkt i lokale forutsetninger og muligheter. Samtidig skal de nasjonale forventningene og regionens utfordringer og muligheter hensyntas. Samfunnsutviklingen må planlegges med utgangspunkt i realistiske rammer både

knyttet til befolkningsutvikling og økonomi. I arealplanleggingen må fremtidig arealbehov vurderes opp mot reservene kommunen har.

I årene som kommer står vi ovenfor demografiske endringer som innebærer en økning i antall eldre og en reduksjon i antallet i arbeidsfør alder samtidig. Eldre vil utgjøre en stadig større andel av kommunens befolkning. Å bidra til løsninger som tilrettelegger for at flest mulig skal oppleve mestring og kunne leve gode, selvstendige liv, samtidig som vi tenker nytt om hvordan vi møter den demografiske utviklingen på tvers av sektorer, vil være helt sentralt for å sikre bærekraften til velferdssamfunnet.

Gode oppvekstvilkår, forebygging og tverrfaglig innsats vil være avgjørende for å hindre utenforskap i arbeidslivet og utdanning.

Helhetlig planlegging for å nå klima-, natur- og miljømålene er avgjørende for å stoppe klimaendringene, ivareta naturmangfoldet og omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn.

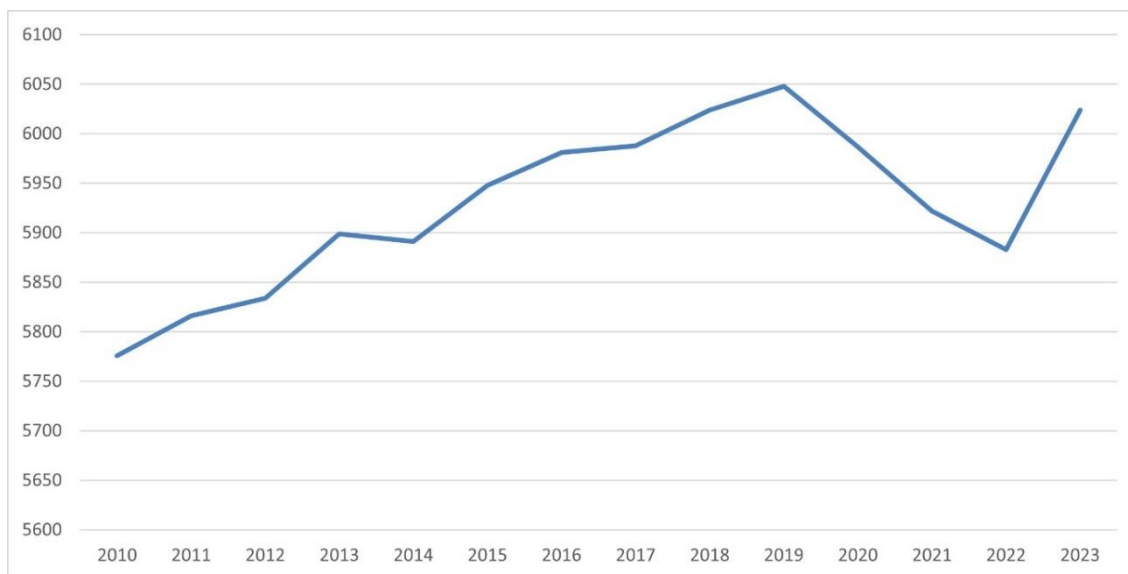
Klimaendringer, samtidige hendelser og et komplekst utfordringsbilde forutsetter en sterk prioritering av hensynet til samfunnssikkerhet og beredskap i all kommunal planlegging.

Kommunens utfordringsbilde er preget av komplekse og sektorovergripende samfunnsutfordringer knyttet til klima- og naturkrise, befolkningsutvikling og utenforskap, og utfordringer som følge av pandemi og krig i Europa.

4.1 Befolkningsutvikling

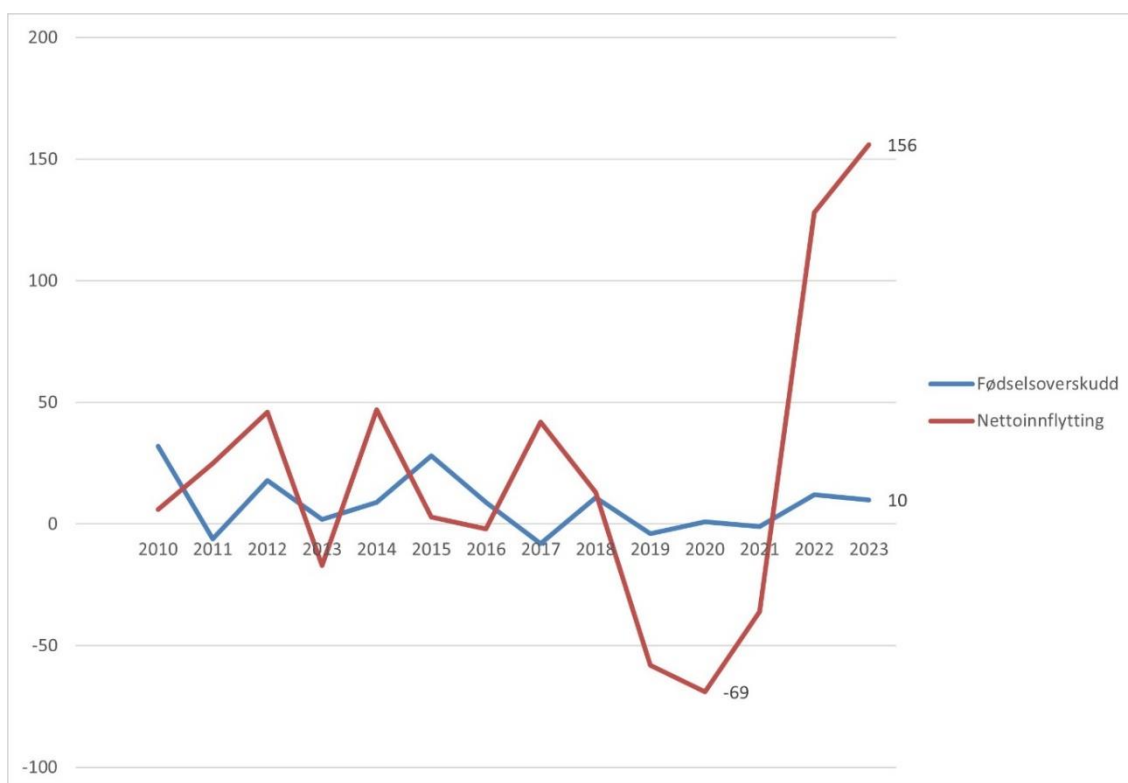
Befolkningsutviklingen legger premisser både for kommunens inntekter og innbyggernes tjeneste- og boligbehov.

Ved inngangen til 2024 var det 6192 innbyggere i Kvinesdal. Folketallet har de siste 13 årene vokst med 4,3 % (+248 personer).

Figur 3: Befolkningsutvikling i Kvinesdal i årene 2010-2023 (kilde SSB).

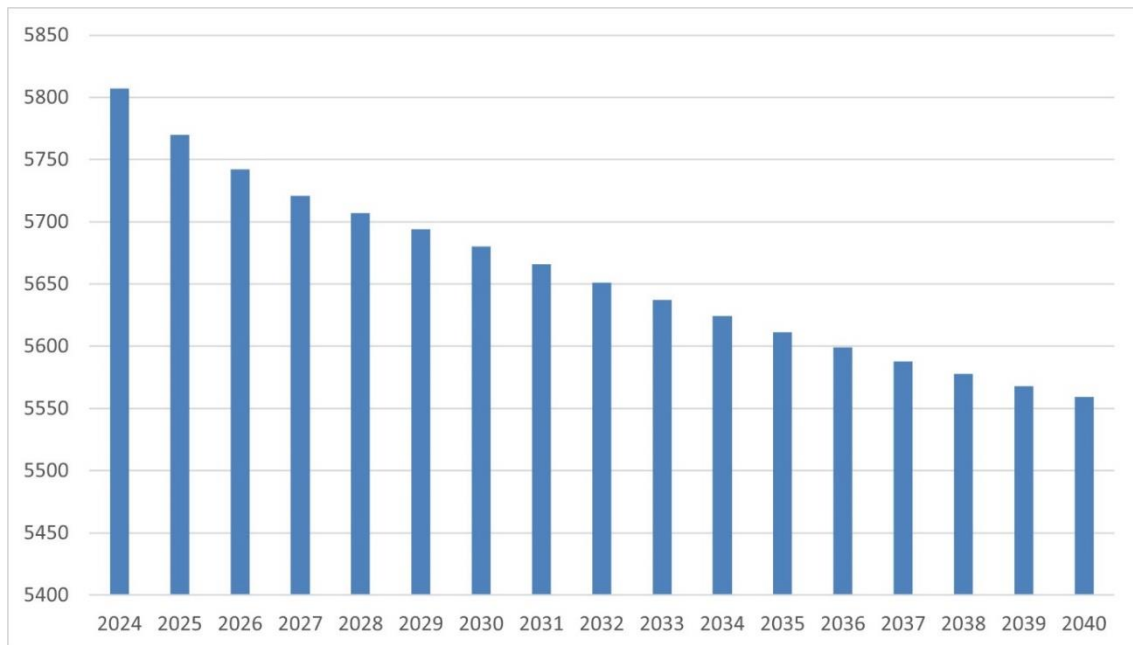
De to siste årene har det vært en sterk vekst i folketallet (+390 personer). Denne økningen kan i stor grad tilskrives bosetting av flyktninger fra Ukraina. Dette forholdet trer tydeligere frem når vi ser på fødselsoverskudd og nettoinnflytting. Ifølge SSB er 11 % av innbyggerne i Kvinesdal innvandrere.

Figur 4: Befolkningsutviklingen i Kvinesdal i perioden 2010-2023 vist ved fødselsoverskudd og nettoinnflytting (kilde SSB).

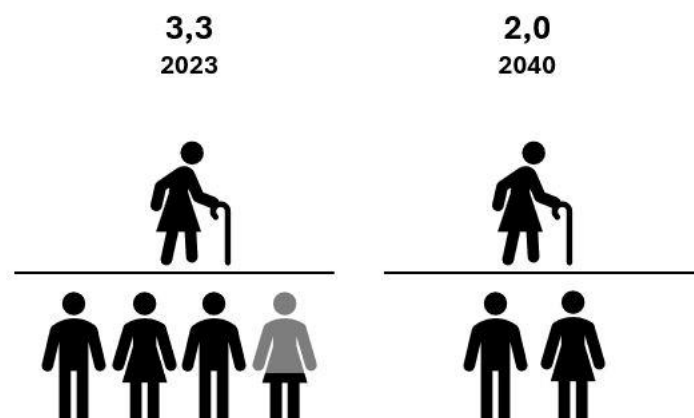
Et generelt trekk ved befolkningsutviklingen i Norge er sentralisering; at byene, kommunesentrene og tettstedene vokser. Denne utviklingen ser vi også i Kvinesdal. I 2023 var andelen av innbyggere bosatt i kommunesenteret Liknes 41,4 %, samlet utgjorde andelen bosatt i tettbygde strøk 53,2 % (kilde SSB).

Ifølge regionale befolkningsframskrivninger fra SSB er det forventet en nedgang i folketallet i Kvinesdal i årene som kommer. Nedgangen i henholdsvis 2030 og 2040 er anslått til 344 og 465 personer basert på hovedalternativet. Det er knyttet usikkerhet til befolkningsprognosene og jo lengre frem i tid man ser, jo mindre treffsikre er framskrivningene.

Figur 5: Befolkningsprognose for Kvinesdal 2024-2040 (kilde SSB, hovedalternativet).

Befolkningssammensetningen i Kvinesdal vil endre seg vesentlig frem mot 2040. Eldre vil utgjøre en stadig større andel av kommunens befolkning, og vi vil oppleve en økning i den eldste delen av befolkningen, som har størst behov for helse- og omsorgstjenester. Antallet eldre over 80 år vil mer enn doble seg frem mot 2040 (+220 personer). Samtidig vil andelen personer i yrkesaktiv alder (20-66 år) synke med ca. 15 % (-536 personer). Utviklingen vil være markant annerledes enn den vi har lagt bak oss. I dag har vi 3,3 i yrkesaktiv alder per person over 67 år. I 2040 vil dette tallet være redusert til 2,0.

Figur 6: Innbyggere i Kvinesdal i yrkesaktiv alder per pensjonist i 2023 og i 2040 (kilde SSB).

En konsekvens av en aldrende befolkning er at det blir flere pensjonister og færre i yrkesaktiv alder bak hver pensjonist, slik av forsørgerbyrden øker. Samtidig vil flere eldre i befolkningen føre til et større behov for kommunale helse- og omsorgstjenester. Det vil bli behov for å skape aldersvennlige lokalsamfunn der universell utforming legger til rette for å delta aktivt i samfunnet, til tross for alder og redusert funksjonsnivå. De eldre aldersgruppene har imidlertid flere funksjonsfriske leveår i dag enn tidligere. Flere friske eldre vil være en ressurs for lokalsamfunnet og frivillige organisasjoner. Endringen i befolkningssammensetningen vil utløse et behov for effektivisering, innovasjon og omlegging av kommunens tjenestetilbud.

4.2 Folkehelse og levekår

Folkehelse handler om helse, mestring, trivsel, livskvalitet og fravær av sykdom. Grunnlaget for god helse og trivsel i befolkningen skapes i all hovedsak på andre arenaer enn i helsesektoren. Kommunen har et særlig ansvar for å legge forholdene til rette for å sikre at alle i Kvinesdal, uansett bakgrunn og alder, skal ha muligheten til å ta vare på egen helse og bli motivert til å ta gode livsstilsvalg. På denne måte får vi en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, utjevner sosioøkonomiske forskjeller og forebygger sykdom.

De viktigste utfordringene og mulighetene i Kvinesdals folkehelsearbeid er presentert i dokumentet *Folkehelseoversikt 2023*. Folkehelseperspektivet og hvordan kommunen kan bidra til å løse sentrale folkehelseutfordringer, skal vurderes i alle planer.

Folkehelseoversikten slår fast at for de fleste er det godt å leve og å vokse opp i Kvinesdal. Folkehelseoversikten viser oss at det i årene som kommer er viktig at vi prioriterer utfordringer knyttet til utenforskap og helserelatert atferd.

Utenforskap, å føle seg eller være utenfor, handler om å ikke ha tilknytning til resten av samfunnet. Det kan være flere forskjellige årsaker til at noen faller utenfor resten av samfunnet. For noen handler dette om manglende deltakelse i utdanning eller arbeid. Andre kan falle utenfor på grunn av språklige utfordringer eller annerledes kultur enn majoriteten. Sykdom og funksjonshemming kan også være årsaker til utenforskap. Koronapandemien understreket betydningen av å ha en jobb å gå til og viktigheten av å oppleve sosial tilhørighet og sosialt fellesskap. Med helserelatert atferd mener vi atferd som har vist å ha innvirkning på et helseutfall. Det kan være fysisk aktivitet, kosthold, bruk av tobakk og rusmidler. Det er sosiale forskjeller knyttet til helserelatert atferd. Personer med en høy sosioøkonomisk status (lang utdanning og god økonomi) lever sunnere enn de med lav sosioøkonomisk status. Kjønn og alder har også betydning for helsevaner.

Å fullføre videregående øker mulighetene for deltakelse i samfunns- og arbeidsliv, og er viktig for å hindre utenforskap. Unge med foreldre med lav utdanning har større sannsynlighet for å ikke fullføre videregående skole sammenlignet med de som har foreldre med høyere utdanning. Gjennomføringsgraden i videregående opplæring har økt. For perioden 2020-2022 gjennomførte 78 % av elevene videregående skole innen 5/6 år i Kvinesdal. Noe under snittet for fylket og landet. For elever som har foreldre med

grunnskole var gjennomføringsgrad på 50 %, mens gjennomføringsgraden var på 92 % for de elevene som har foreldre med universitet/høyskole (kilde FHI).

Det er lavere utdanningsnivå i Kvinesdal sammenlignet med landet og Agder, og det er flere indikatorer som slår negativt ut på dropout og skoleprestasjoner. Selv om det er mindre mobbing og skole-stress, er det allikevel lavere trivsel i Kvinesdalskolen.

Kvinesdal har høyere andel mottakere av uføreytelser sammenlignet med landet, Agder og Lister og har hatt det de siste årene. I 2022 stod 8,1 % av unge i alderen 15-29 år i Kvinesdal utenfor arbeidslivet og utdanning (kilde FHI). I Kvinesdal er andelen personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt 9,1 %, mot 9,8 % prosent på landsbasis og 11,1 % i Agder (kilde FHI). Flere undersøkelser viser at barn som vokser opp i lavinntektsfamilier har større risiko for å bli hengende etter på flere levekårsområder. Å få flere i arbeid er det viktigste tiltaket for å motvirke fattigdom og utenforskap.

Selv om det er en høyere prosentvis andel sysselsatte i Kvinesdal sammenlignet med Agder, er det en høy andel av befolkningen i Kvinesdal som jobber deltid sammenlignet med landet. I tillegg er det en overvekt av kvinner som jobber deltid, og her er forskjellen mellom menn og kvinner betydelig større i Kvinesdal enn på landsbasis.

Store deler av befolkningen i Kvinesdal tilfredsstiller ikke de nasjonale kostrådene. Det er også en betydelig stor andel ungdom og voksne som ikke møter anbefalingene om fysisk aktivitet. Antall røykere er på vei ned både i landet og i Kvinesdal. Samtidig er det over dobbelt så mange kvinner i Kvinesdal som røyker i forbindelse med svangerskapet sammenlignet med landet. Når det kommer til alkohol og rus er det flere ungdommer som drikker jevnlig og færre ikke-drikkere i Kvinesdal, mens bruken av hasj/marihuana er som på landsbasis.

I Kvinesdal er forventet levealder for menn 3 år lavere enn på landsbasis. I tillegg ligger Kvinesdal over gjennomsnittet for landet for de som har oppsøkt primærhelsetjenesten for muskel og skjelettlidelser. Muskel og skjelettsykdommer er den diagnosegruppen som rammer flest, og koster samfunnet mest i form av sykefravær og uførhet.

4.3 Boligbygging

Bolig er et viktig velferdsgode, og målet for norsk boligpolitikk er at alle skal bo trygt og godt. Samtidig er bolig et velferdsgode som hovedsakelig forvaltes og fordeles i et privat marked. Muligheten for å få en trygg og god bolig er avhengig av ressursene hver enkelt har til å delta i det private boligmarkedet.

Lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet trådte i kraft 1. juli 2023. Loven innebærer en tydeligere rettslig forankring av kommunenes boligsosiale ansvar. Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig. Loven skjerper blant annet kommunenes plikt til å ha oversikt over boligbehovet for vanskeligstilte og ta

boligsosiale hensyn i planleggingen. Arbeidet med ny boligsosial handlingsplan pågår. I planarbeidet er det kartlagt ulike behov for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet i Kvinesdal.

I 2021 ble plan- og bygningsloven endret. Det ble inntatt krav om at kommunene skal legge til rette for «tilstrekkelig boligbygging», jf. § 3-1 første ledd bokstav d). Formålet med endringen var å synliggjøre at boligbygging er en viktig samfunnsoppgave, og et sentralt og viktig hensyn i planlegging etter loven.

I tidsrommet 2017-2022 ble det igangsatt om lag 17 boliger i året i Kvinesdal, der ca. 66 % av disse var eneboliger (kilde SSB).

I gjeldende reguleringsplaner ligger det et stort potensial for nye boliger. I tillegg kommer potensiale som ligger i områder avsatt til fremtidig boligbebyggelse i kommuneplanens arealdel og i kommunedelplaner. Utfordringen er at kommunens boligpotensiale først og fremst er rettet mot familieboliger (eneboliger, tomannsboliger og rekkehus). Vi har en ubalanse mellom boligsammensetningen og sammensetning av husholdninger. Av de 3233 boligene i kommunen utgjør 91 % familieboliger, mens barnefamilier utgjør kun 32 % av husholdningene. I 2023 var 81 % av alle boligene i kommunen eneboliger. 40 % av kommunens innbyggere var aleneboende i 2023 (kilde SSB). Denne problemstillingen har bidratt til at det i arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel er inntatt arealprinsipp om at det ved utvikling av nye boligområder skal det stilles krav til varierte boligtyper- og størrelser for å sikre en differensiert boligstruktur.

I årene som kommer vil økningen i andel eldre få betydning for lokalisering av boliger. Samtidig vil det også ha betydning for type av bolig og hvilke kommersielle, kulturelle og sosiale funksjoner som vil bli etterspurt. Utvikling av tilpassede boområder for eldre, med fysisk nærhet til viktige funksjoner og tjenester, kan gjøre det enklere og mer attraktivt å bli boende lengre i egen bolig. Spredt utbygging vil føre til betydelig økt behov for transport og gjøre hjemmehjelptjenestene dyrere som følge av lengre reisevei. Å sikre tilstrekkelig med egnede boliger for eldre kan bli en utfordring i årene fremover. Eldre med dårlig økonomi vil i liten grad kunne tilpasse egen bolig eller flytte til mer egnede boliger. Boliger som er tilpasset både i utforming og lokalisering gjør at eldre klarer seg lengre på egenhånd og opprettholder et aktivt sosialt liv. Å bli boende i en uegnet bolig fører til dårligere livskvalitet, et større hjelpebehov i hjemmet og at man tidligere må flytte til omsorgsbolig eller sykehjem.

Nytenkning i forhold til boligtilbudet i kommunen, både i forhold til lokalisering, utforming og boformer vil være påkrevd for å kunne imøtekomme endringene i befolkningens sammensetning.

Befolkningsprognosene fra SSB viser at vi vil se en nedgang i folketallet mot 2040. Personer per husholdning har vært synkende og var i 2023 på 2,14 personer. I en situasjon hvor det foreligger framskrivninger som indikerer befolkningsnedgang, ubalanse mellom boligsammensetningen og sammensetningen av husholdninger, og der andelen eldre vil øke

betydelig, bør fokuset ved nybygging være rettet mot å bygge mindre boliger og at dette også får konsekvenser for boligreserven i gjeldende arealplaner.

4.4 Klima og miljø

Det er forskjell på vær og klima. Været er det du kan se ut av vinduet hver dag. Klima er et gjennomsnitt av været målt over lang tid. Vi vet at klimaet på jorda har endret seg de siste hundreårene fordi det er gjort regelmessige målinger av temperatur, is mengde, nedbør og pH-verdi i havet.

På FNs klimatoppmøte i Paris i 2015 ble så godt som alle verdens land enige om å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader, helst ned mot 1,5. Dette er den såkalte «Parisavtalen». Den siste rapporten fra FNs klimapanel operere med en global oppvarming 1,1 grad.

FNs klimapanel samler verdens klimaforskning og lager rapporter om hvordan det står til med klimaet, hvor vi er på vei og hva vi kan gjøre for å begrense klimaendringene. Klimaet er i endring fordi det slippes ut mer drivhusgass i atmosfæren enn det som er naturlig. Forskningen viser at klimaendringene kommer til uttrykk ved at:

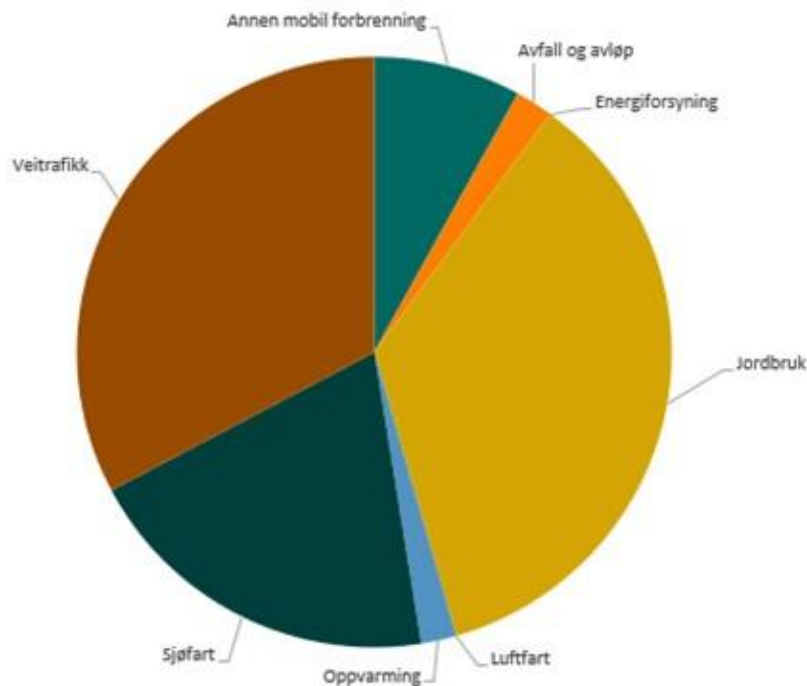
- Havet stiger og blir surere
- Isen smelter
- Det blir variert nedbør og mer ekstremvær

Klima- og miljøutfordringene er blant de viktigste oppgavene som må løses. Ifølge FNs klimapanel vil klimaendringene føre til:

- Dårligere tilgang til mat og vann
- Helseproblemer
- Økonomisk ulikhet
- Konflikter og flyktninger
- Skader på natur, infrastruktur og bygninger
- Tap av naturmangfold

Klimaendringene er et globalt spørsmål og kjenner ingen landegrenser. Selv om klimautfordringen er global, finner utslippene sted gjennom lokale handlinger og prosesser. Den eneste måten å stanse klimaendringene på er å slippe ut mye mindre klimagass enn det vi gjør i dag. I tillegg må vi finne gode måter å fjerne CO₂ fra atmosfæren på. Dette kalles karbonfangst, eller karbonlagring.

I Kvinesdal er det jordbruk, veitrafikk og sjøfart som står for de største utslippene når vi ser bort fra industrien.

Figur 7: De ulike sektorenes andel av ikke-kvotepliktige klimagassutslipp i Kvinesdal 2022 (kilde SSB).

I arbeidet med klima- og energiplan for Kvinesdal kommune blir kutt av klimagassutslipp innenfor de ulike sektorene viktig. I tillegg vil det bli satt fokus på hvordan kommunen kan få ned utslippene innenfor egen organisasjon.

I følge «Klimaprofil Agder» (Norsk Klimaservicesenter) vil vi på Agder oppleve et klima i endring gjennom hyppigere og kraftigere tilfeller av kraftig nedbør, flere og større regnflommer, økt fare for jord-, flom- og sørpeskred og økt stormflomnivå som følge av havnivåstigning. Dette kan føre til generelt økt flom- og skredfare og utfordringer med håndtering av overvann. Disse utfordringen vil stille krav til kommunens arealplanlegging og kommunens arbeid med samfunnssikkerhet. For å møte utfordringene må kommunen stille krav til klimatilpasning i alle arealplaner.

Kommunen må gjennom sin arealplanlegging legge til grunn et føre-var prinsipp og slik minimere konsekvensene av klimaendringene gjennom klimatilpasning. At samfunnet er klimatilpasset, betyr at vi er i stand til å begrense eller unngå ulemper som følge av klimaendringene, og at vi kan utnytte nye muligheter som endringene kan føre med seg. Økt kunnskap om klima og klimaendringer er nødvendig for å gjøre tiltak eller endre praksis.

Klimaendringenes virkninger på biologisk mangfold er en global utfordring med ulike lokale utslag. Globalt regnes 20-30 % av dyr og planter å være truet av utryddelse om temperaturen stiger med 1,5 til 2,5 grader. Klimaendringene i form av endring i temperatur og nedbør påvirker levekårene til dyr og planter samt samspillet i naturen. Arter og økosystemer har ulik evne til å tilpasse seg og reagerer ulikt på klimaendringer. Lokalt vil konsekvensene av klimaendringene kunne gi seg ulike utslag på det biologiske mangfoldet, både direkte og indirekte, for eksempel ved:

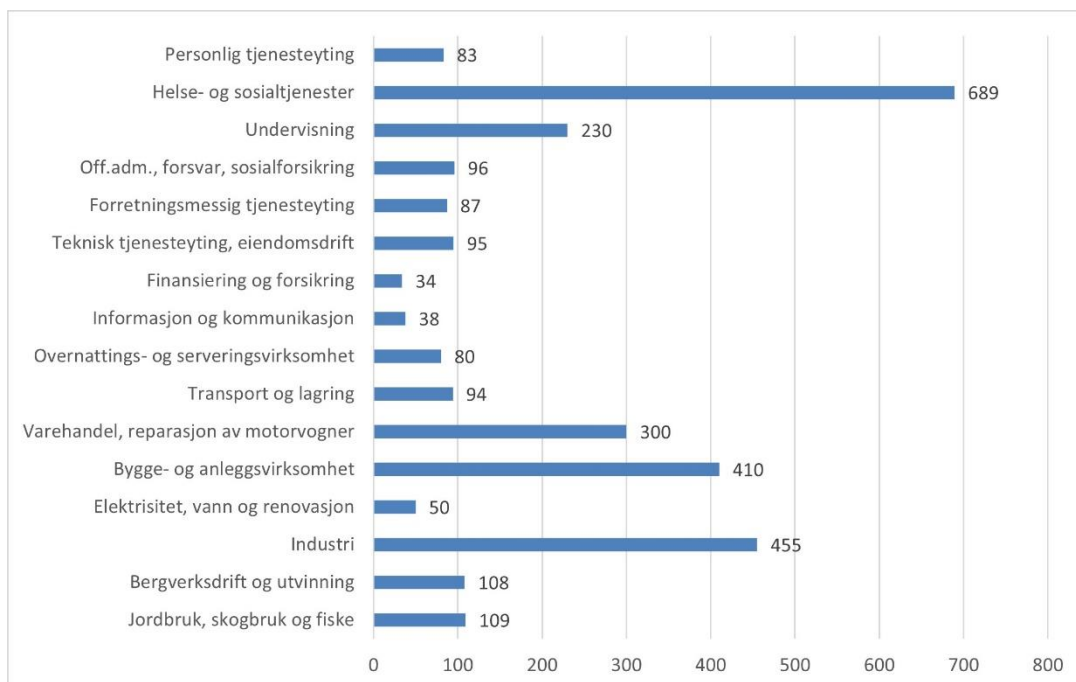
- Tregrensen forflytter seg
- Store verneområder for villrein som vil være sårbare overfor endringer
- Insekter er truet, f.eks. bier og kulturmark
- Endret arealbruk ved f.eks. vindmøller og vannkraft
- Gjengroing
- Forurensning med kjemikaler, plast og avfall
- Fysiske inngrep
- Økt bruk av naturen (flere brukere med ulike behov og krav til opplevelser og tilrettelegging øker presset på de arealene vi har, f.eks. rekreasjon og hyttebebyggelse)
- Sur nedbør

Klimaendringene har konsekvenser for naturen og hele samfunnet. Klimaendringenes alvor og omfang tilsier at vi må tilpasse oss et klima i endring. Helhetlig planlegging er avgjørende for å stoppe klimaendringene, ivareta naturmangfoldet og omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn.

4.5 Næringsliv og sysselsetting

Kvinesdal er en kraftkommune. Det produseres store mengder vannkraft i kommunen. Eramet Norway Kvinesdal AS er i dag den største private arbeidsgiveren i kommunen og sysselsetter ca. 200 personer. Andre sentrale industribedrifter er Tratec Halvorsen, Green Yard og Asfalt Sør.

Blant innbyggerne i aldersgruppen 15-74 år var 66,4 % sysselsatte per 4. kvartal 2023 (kilde SSB). Figuren under viser hva innbyggerne jobbet med ved utgangen av 2023 (kilde SSB).

Figur 8: Hva innbyggerne i Kvinesdal jobber med fordelt på sektorer 4. kvartal 2023, aldersgruppe 15-74 år (kilde SSB).

I mai 2023 var 1,3 % av arbeidsstyrken i Kvinesdal kommune helt ledige (kilde Nav).

Kvinesdal kommune er en av de større jordbrukskommunene i Agder målt i verdiskapning og er en av kommunens hjørnesteinsbedrifter. Kommunen er blant de største på sauehold i Agder, men det er også satsing på melkeproduksjon, grisehold og kjøttfe. Kommunen har en målrettet satsing på landbruket og yter tilskudd til ulike investeringer via avsatte midler til næringsfondet. Jordbrukets viktigste ressurs er dyrka og dyrkbar jord, og denne er i dag under press. Et levende landbruk har også en viktig dimensjon i forhold til å sikre bosetting i grendene.

Kvinesdal er en middels stor skogkommune i Agder. Vi har mye areal, men en del av arealet er uproduktiv skog, særlig oppe på heiene nord i kommunen. Men i dalsidene mot sør har vi mye god skogsmark med høye boniteter. Viktige utfordringer framover er å sikre at ny skog av god kvalitet kommer opp igjen etter hogstene. Det er tre grunner til dette: neste generasjon skogeiere må få samme sjansen til å høste verdier av eiendommene som vår generasjon har hatt, samfunnet trenger tømmer, og vi trenger voksende skog til å binde CO₂.

Kvinesdal har en høy grad av utpendling. 59,2 % av sysselsatte med bosted i Kvinesdal jobber i hjemkommunen. 16,0 % jobber i Flekkefjord, og 7,5 % jobber i Rogaland (kilde Agdertall).

Kompetansen til befolkningen er en av de viktigste ressursene i Norge i dag og i fremtiden, og er en avgjørende innsatsfaktor i arbeidet med å sikre et konkurransedyktig næringsliv og et velfungerende velferdssamfunn. Navs bedriftsundersøkelse 2023 viser at det fortsatt er stor mangel på arbeidskraft, selv om etterspørselen er mindre enn i 2022. Andelen virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer er størst innen helse- og sosialtjenester, etterfulgt av produksjon av maskiner og utstyr. I tillegg til helseyrkene er det stor mangel på ulike fagarbeidere, som for eksempel kokker, tømrere, elektrikere og rørleggere.

Navs omverdensanalyse 2023-2035 tar for seg de forventede utviklingstrekk frem mot 2035. Her ser vi jobber som forsvinner, flere som flytter til byene og en aldrende befolkning vil skape høy omstillingstakt og stort behov for kvalifisert arbeidskraft i årene fremover. Det kommer blant annet tydelig frem at Norge trenger mange flere hender i arbeid. Eldrebølgen blir bare større fremover, og arbeidsinnvandringen fra EØS-land avtar. Behovet for helsepersonell og personer med fagbrev er allerede stor, og det kommer til å bli større. Det grønne skiftet og teknologisk utvikling vil føre til at arbeidsplasser faller bort, og nye opprettes. Å fullføre fagutdanning og å innstille seg på å ta etter- og videreutdanning i løpet av yrkeskarrieren, blir derfor viktig. Omverdensanalysen spår at det vil bli nye, hybride måter å møtes på, i en blanding av en reell og virtuell virkelighet.

Næringslivets kompetansebehov vil være under endring blant annet som konsekvens av demografiske endringer, teknologiutvikling, digitalisering, klimautfordringer og internasjonalisering.

Tilrettelegging for nye næringsarealer er et sentralt tema i arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel som er igangsatt. I kommuneplanens samfunnsdel er det et uttrykt mål om at det skal tilrettelegges for attraktive næringsstomter. I gjeldende reguleringsplaner er det i dag avsatt ca. 391 daa på land og ca. 90 daa i sjø til næringsformål. Uregulerte arealer avsatt til næring i kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner utgjør om lag 368 daa. Ved rullering av kommuneplanens arealdel er det behov for å foreta en gjennomgang av eksisterende næringsarealer for å vurdere om arealene er hensiktsmessige og om de kan utnyttes bedre (høyere utnyttelsesgrad).

4.6 Mobilitet og infrastruktur

Samferdsel griper inn i mange samfunnsområder og spiller en viktig rolle i en bærekraftig samfunnsutvikling. Bærekraftig arealplanlegging innebærer lokalisering av boliger, arbeidsplasser og funksjoner slik at flere innbyggere kan gå, sykle eller reise kollektivt. I Kvinesdal er personbilen den klart dominerende transportformen. Dette må sees i lys av bosettingsmønsteret og et dårlig utbygd kollektivtilbud.

Fylkesveinettet er viktig for bosetting og næringsliv i hele Agder. Forfallet og etterslepet på infrastrukturen er svært omfattende. Bare på fylkesvegnettet viser en kartlegging fra 2021 et beregnet utbedringsbehov av kritisk forfall på rundt 900 millioner kroner. Det totale etterslepet på fylkesveinettet i Agder er betydelig større, og ble i 2013 beregnet til om lag 4 milliarder kroner (kilde Agder fylkeskommune).

Selv om faktorer som høy fart, ruspåvirkning og manglende bruk av bilbelte er blant de viktigste årsakene til skadde og drepte i trafikken, har også drift og vedlikehold av fylkesveiene betydning for trafikksikkerheten. God veistandard er viktig for å nå nullvisjonen om ingen drepte eller hardt skadde i trafikken.

Det pågår reguleringsplanarbeidet for ny E39 gjennom kommunen. Nye Veier har ansvaret for planlegging og utbygging av ny E39 fra Kristiansand i Agder til Ålgård i Rogaland. Detaljregulering for E39 Lyngdal vest – Kvinesdal er en del av dette arbeidet. Planarbeidet omfatter om lag 25 kilometer gjennom Kvinesdal til Røyskår i Lyngdal. Ny E39 planlegges som trafiksikker, firefelts motorvei med fartsgrense 110 km/t. Den nye motorveien vil i tillegg til å redusere antall ulykker, gi vesentlig kortere reisetid for brukerne, og knytte Agder og Rogaland tettere sammen som felles bo- og arbeidsmarked. Reisetiden vil bli halvert på store deler av ny E39 mellom Kristiansand og Ålgård. Tiden fra sør til nord vil gå ned fra 3 timer til 1 1/2 time. Ny E39 vil som nevnt bidra til å skape et større bo- og arbeidsmarked mellom Stavanger og Kristiansand, samt skape økt bosetting i distriktene mellom de to store byene. Dette vil stimulere næringslivet i de to regionene gjennom større nedslagsfelt og bedre tilgang til fagpersonell, som igjen vil bidra til økt produktivitet. Fortgang i arbeidet med planlegging og bygging av ny E39 er viktig for samfunnsutviklingen både i Kvinesdal og for Agder og Rogaland.

Storekvina er stoppested for Sørtoget på Sørlandsbanen mellom Oslo og Stavanger, og representerer et viktig kollektivknutepunkt for kommune. Kollektivtilbudet er under stadig press. For Kvinesdal kommune er det derfor en prioritert oppgave å arbeide for at togtilbudet opprettholdes og ikke minst at det er en velfungerende tilbringertjeneste (bestillingsrute til/fra Storekvina stasjon).

4.7 Langsiktig arealbruk

Kvinesdal kommunens strategiske prioriteringer for langsiktig areal- og ressursforvaltning er nedfelt i kommunens langsiktige arealstrategi. De langsiktige arealprinsippene er konkretisert i fem temaer og skal bidra til å omsette mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel til arealpolitiske grep. Arealstrategien skal legges til grunn for revisjon av kommuneplanens arealdel, men skal også fungere som en føring for plan- og byggesaksbehandlingen i kommunen.

Langsiktig arealstrategi inngår i kommuneplanens samfunnsdel 2022-2024, vedtatt i oktober 2022. Fokuset er å legge til rette for en bærekraftig arealutvikling som tar hensynet til sammenhengen mellom sosiale, økonomiske og miljømessige faktorer. Dette er ingen enkel oppgave og det er innebygde målkonflikter i de langsiktige arealprinsippene.

Arealstrategien skal være med å legge grunnlaget for overgangen til et lavutslippssamfunn der vi reduserer klimagassutslipp, håndterer et klima i endring, ivaretar naturen, bevarer og bruker naturressursene til det beste for oss selv og fremtidige generasjoner. Sentralt i dette står jordvern og sikring av viktig natur og naturmangfold i juridisk bindende arealplaner. Videre er det forutsatt at konsentrert boligutbygging skal skje i eller nær eksisterende tettsteder slik at eksisterende teknisk- og sosial infrastruktur styrkes. Samtidig er det et uttrykt mål at det skal legges til rette for spredt boligbygging i LNF-områdene.

I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging står vern av dyrka jord sentralt. Både ut fra hensynet til beredskap og muligheter for matproduksjon, er det nødvendig å ta vare på jordressursene over hele landet og sikre at jorda holdes i drift. Bevaring av dyrka jord er derfor en nasjonal interesse. Omdisponering av dyrka jord skal reduseres, og arealplanleggingen skal bidra til å nå målene om redusert omdisponering av matjord i tråd med ny jordvernstrategi fra 2023. I forventningspunkt nr. 70 heter det: «*For å redusere omdisponering av dyrka jord, bør en jordvernstrategi vurderes utarbeidet som del av den overordnede regionale og kommunale planleggingen.*». Formålet med en kommunal jordvernstrategi er å øke kunnskapen om jordbruksarealene og øke oppmerksomhet rundt jordvernet og slik bidra til å redusere omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord. I dag utgjør jordbruksarealene 3 % av arealene i Kvinesdal.

I arealstrategien er det to langsiktige arealprinsipper som omhandler jordvern:

- Dyrka og dyrkbar jord skal ikke bygges ned. Fulldyrka jord kan bare omdisponeres når særlig viktige samfunnsmessige interesser ikke kan løse uten omdisponering. Ved

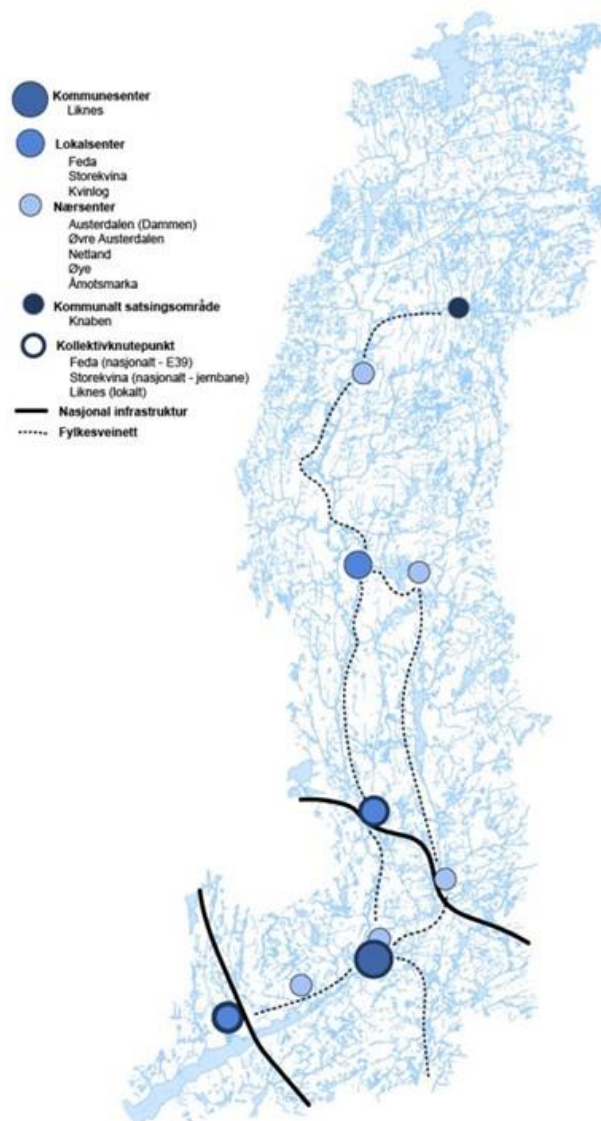
omdisponering skal det pålegges kompenserende tiltak, som flytting av matjord og etablering av erstatningsarealer.

- Landbruksnæringa skal gis forutsigbare vilkår ved å opprettholde/innføre langsiktig grense for landbruk og kjerneområde for landbruk. Disse arealene skal ha et høyt jordvern og det skal sikres buffersoner mellom dyrka jord og utbyggingsområder.

I arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel er det lagt til grunn at vi skal vurdere nye føringer for tiltak i LNF-områdene som ivaretar landbruksverdier og at vi skal avklare bruk av kjerneområde for landbruk. For å styrke jordvernet skal Kvinesdal kommune følge opp føringene om jordvern i arealstrategien ved at kjerneområdet for landbruk opprettholdes der det er innført (Øyesletta) og innføres i andre områder hvor dette vurderes som aktuelt. Det betyr at vi i arbeidet med rullering av arealdelen kartlegger aktuelle områder for bruk av hensynssone for landbruk (kjerneområder for landbruk). Retningslinjene til hensynssonen skal være med å bidra til at dyrka jord blir ivaretatt. I tillegg vil vi også se nærmere på om bestemmelsene til kommuneplanens arealdel er slik at disse på best mulig måte ivaretar arealinteressene vi finner i kommunens LNF-områder. Basert på dette legges det nå ikke opp til å utarbeide en egen jordvernstrategi for Kvinesdal kommune.

Spredt utbygging i LNF-områdene er et viktig tema i arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel som pågår. Politisk arbeidsgruppe for rullering av kommuneplanens arealdel har fått gjennomslag for at områdene avsatt til spredt bolig- og fritidsbebyggelse i gjeldende plan skal vaskes slik at bratt og ulendt terreng kan tas bort. Det vil gi et bedre grunnlag for å kunne vurdere og utrede aktuelle områder for LNF spredt.

Arealstrategien fastsetter kommunens senterstruktur med kommunesenteret Liknes, lokalsentrene og nærsentrene, se figur. I figuren er også Knaben som lokalt satsingsområde og viktig infrastruktur i form av E39, jernbane og fylkesveinettet fremstilt.

Figur 9: Senterstruktur i Kvinesdal kommune.

Senterstrukturen angir hvor ulike typer handels- og tjenestefunksjoner skal lokaliseres og hva som kjennetegner de ulike sentrene.

Hvordan omgivelsene utformes betyr mye for folks hverdag og hvordan de kan leve sine liv. Fokus på kvalitet, nærhet og tilgjengelighet i stedsutviklingen kan bidra til trivsel og livsutfoldelse. Fra politisk hold er «Sentrumsløfte» med fokus på utvikling av Liknes sentrum satt i bestilling. Her skal det blant annet utarbeides et totaldesign og planløsning for torgområdet. Videre skal det sees på løsninger som sikrer universell utforming av sentrumsområdet med utgangspunkt i prinsippene for aldersvennlige lokalsamfunn. Det er igangsatt arbeid med mulighetsstudie for Storekvina stasjon og området rundt. Mulighetsstudien skal inneholde forslag til videre arbeid.

Arealplanlegging er et viktig verktøy for å forebygge skade fra, og tilpasse samfunnet endringene som klimaendringer medfører. I arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel skal det sees på hvilke effekter klimaendringene vil gi, hvilke områder som er utsatt,

og vurdere konsekvensene av foreslått ny arealbruk. I dette ligger også å styre arealbruken bort fra områder som er spesielt utsatt for klimaendringer og hvor det er vanskelig å kunne bygge robust nok.

Kommuneplanens samfunnsdel har som mål at Kvinesdal har redusert sine ikke-kvotepliktige utslipp med 45 % innen 2030. I arbeidet med rullering av arealdelen skal det vi se nærmere på hvordan det kan legges til rette for en arealbruk som ivaretar karbonrike arealer som skog, myr, jordbruksarealer og andre grønne areal. Senterstrukturen i arealstrategien skal være styrende for hvordan Kvinesdal skal vokse og dermed i vurderingen av nye utbyggingsformål. Ny konsentrert boligbygging skal i henhold til utbyggingsmønsteret i arealstrategien søkes lokalisert nær eller i tilknytning til eksisterende tettsteder. På denne måten kan transportbehovet søkes redusert.

Fossilt brennstoff som olje, gass og kull, er noe av det som bidrar aller mest til klimaendringene. Skal den globale oppvarmingen bremses er det nødvendig med en omlegging til fornybar energi. Med fornybar energi, mener vi ting som vindkraft, bølgekraft, solenergi og annet. Det er kilder som vi ikke bruker opp, men som jorda stadig lager mer og mer av. Når kommuneplanens arealdel nå er under rullering, er det naturlig at det i planen søkes avklart om det er aktuelt å avsette områder/arealer for produksjon av fornybar energi i Kvinesdal kommune. Anlegg for fornybar energi kan ha store naturkonsekvenser, der noen fornybare energiformer har større miljøkonflikter enn andre.

Arbeidet med å utarbeide klima- og energiplan er igangsatt i samsvar med kommuneplanens samfunnsdel. Planen skal være Kvinesdal kommunens veikart for å nå målet om 45 % utslippskutt. Videre er planen ment å og en felles forståelse og et felles grunnlag for gode prioriteringer og peke ut retningen for utviklingen i årene som kommer.

4.8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap handler om en trygg hverdag. Alle hendelser som inntreffer, inntreffer i en kommune. Kommunens planlegging skal bidra til at Kvinesdal er et sikkert og oversiktlig lokalsamfunn. Risikobildet er i endring og kommunen er påvirket av hendelser både lokalt, nasjonalt og globalt.

Kvinesdal er en langstrakt kommune som strekker seg fra fjorden og opp i heiområder nær 1000 meter over havet. Kommunens arealer har ulike egenskaper med kystsone i sørvestlige deler, dalbunner preget av jordbrukslandskap og heiområder i nord. Dalsidene er mange steder bratte og lite tilgjengelige med fjell i dagen. Kvinavassdraget som renner ut i Fedafjorden danner et viktig landskapselement og bosettingen i kommunen følger i stor grad vassdraget. Kommunens topografi gjør oss sårbare for naturfarer. Risikoen for skadelige naturhendelser øker som følge av klimaendringene.

Klimaprofil Agder (Norsk Klimaservicesenter) beskriver klimaet i fylket frem mot 2100. Episoder med kraftigere nedbør ventes å øke vesentlig både i intensitet og hyppighet. Det

forventes flere og større regnflommer, og i mindre bekker og elver må det forventes en økning i vannføringen. Økt nedbørsmengde vil øke faren for jord-, flom- og sørpeskred og utfordringer med håndtering av overvann. Men vi kan også oppleve lengre tørkeperiode om sommeren.

Klimaendringene har konsekvenser for naturen og hele samfunnet, som samfunnssikkerhet, utvikling av Liknes sentrum, forvaltning av kritisk infrastruktur, tjenestestruktur mv. Nye hendelser vil oppstå på tider og steder som vi tidligere ikke har sett for oss. Klimaendringene krever økt bedreskap og fokus på utbygging som er trygg mot naturfarer både nå og i fremtidens klima. Klimatilpasning i kommunens arealplanlegging er avgjørende for å minimere sårbarheten.

Klimaendringene utgjør en alvorlig trussel for matproduksjonen globalt, og kan også ha konsekvenser for matsikkerheten i Norge. Kun 3 % av Norge er dyrkbart areal, og selvforsyningsgraden ligger på mellom 40 og 50 % avhengig av om vi korrigerer for import av fôr eller ikke. Regjeringen har som mål å øke den norske selvforsyningsgraden av mat. Av hensyn til beredskap og muligheten for matproduksjon er det nødvendig å ta vare på den dyrka jorda. Det er et nasjonalt mål at omdisponering av dyrka jord skal reduseres i tråd med ny jordvernstrategi fra 2023.

Utbruddet av koronapandemien i mars 2020 hadde store menneskelig kostnader, og langtidsvirkningene antas å sette spor i lagt tid fremover. Det snakkes allerede om en «korona-generasjon» som fikk store deler av utdanningsløpet forstyrret. Kommunens helsetjenester viste stor tilpasningsdyktighet. En viktig lærdom fra pandemien, både for landet og kommunene, har vært viktigheten av å ha tilstrekkelig lager med utstyr og medisiner for å håndtere nye smitteutbrudd.

Norge er blant de fremste landene i verden til å ta i bruk ny teknolog. Den raske utviklingen gjør det krevende å forutse hvilke trusler som vil prege risikobildet. Vi ser at digitaliseringen av samfunnet utfordrer oss ved at det skapes avhengigheter og sårbarheter på tvers av ansvarsområder, sektorer og nasjoner. Det forventes at digitale tjenester er tilgjengelige til enhver tid. Digitalisering handler derfor også om at løsningene ivaretar krav til sikkerhet og personvern på en god måte. Som samfunn og kommune er vi sårbare ved strømutfall, nettutfall og innbrudd i datasystemer.

I februar 2022 gikk Russland til krig mot Ukraina. Krigen i Europa har endret den geopolitiske situasjonen ved at konfliktnivået i verden er trappet opp. Konflikten driver prisene på mat, drivstoff og kunstgjødsel oppover og påvirker slik verdensøkonomien. Konflikten truer også matsikkerheten. Digitaliseringen i samfunnet påvirker også den geopolitiske situasjonen ved at den gir statlige og ikke-statlige aktører nye verktøyer og arenaer for å forfølge sine interesser.

Klimaendringer, naturfarer, pandemi, hybride trusler, forsyningsutfordringer, krigen i Ukraina og en spent sikkerhetspolitisk situasjon, gjør at vi må være best mulig forberedt og bygge et

robust samfunn. For å håndtere et komplekst og omskiftelig risiko- og sårbarhetsbilde må kommunens beredskapsplaner være oppdaterte.

4.9 Kommunen som organisasjon

Kvinesdal kommune er samfunnsbygger, tjenesteleverandør, myndighetsutøver og arbeidsgiver. Kommunen har i dag nærmere 700 ansatte fordelt på nær 550 årsverk.

For å lykkes med samfunnsoppdraget - å utvikle og levere gode tjenester til innbyggerne og bidra til god samfunnsutvikling - må kommuneorganisasjonen fungere som drivkraft for hvordan vi tenker og arbeider i kommunen. I kommuneplanens samfunnsdel er dette uttrykt gjennom målet om at Kvinesdal kommune skal være en innovativ og handlekraftig organisasjon.

Samfunnsutviklingen er kjennetegnet av høyere endring- og omstillingstakt, utfordringer som går på tvers av sektorer og fagområder, effektivisering, økte forventninger fra innbyggerne, digitalisering og ny teknologi. I et samfunn i endring vil det være mange forhold som påvirker arbeidslivet og dermed Kvinesdal kommune som arbeidsgiver og organisasjon. I dette bildet handler det ikke bare om utfordringene, men også om å gripe mulighetene som ligger i å jobbe og tenke annerledes enn det vi gjør i dag.

Befolkningsframskrivingene fra SSB viser en betydelig endring i antall personer i arbeidsfør alder i forhold til de som har gått av med pensjon. Frem mot 2040 vil antall personer i Kvinesdal over 67 år øke betraktelig, og andelen over 80 år vil mer enn doble seg. I 2040 er det estimert at det vil være 2,0 personer i yrkesaktiv alder per eldre, mot 3,3 i 2023. Det er estimert nedgang i antall barn og unge. Dette vil ha betydning for kommunen som arbeidsgiver når det gjelder tilgang på arbeidskraft og behovet for å beholde ansatte i jobb lengst mulig. Samtidig må vi påregne å se en økning i behovet for helse- og omsorgstjenester rettet mot den eldste del av befolkningen (80+), mens den desentraliserte skolestrukturen kan bli satt under press grunnet nedgangen i elevtallet.

Selv om Kvinesdal kommune må sies å ha en robust økonomi, vil også vi oppleve en strammere kommuneøkonomi i årene som kommer. Den demografiske utviklingen gjør at Kvinesdal vil få relativ færre i arbeidsfør alder, noe som betyr nedgang i skatteinntekter. Befolkningsprognosene tilsier en befolkningsnedgang i årene som kommer. Statens økonomiske støtte til kommunen gis per innbyggere. Befolkningsutviklingen vil få direkte økonomiske konsekvenser for kommunen. Dette i kombinasjon med stadig flere komplekse oppgaver som skal løses og økte forventninger til velferds- og tjenestetilbudet fra innbyggerne, gjør det nødvendig med tydeligere prioriteringer og nye måter å arbeide på.

Det er klare sosiale helseforskjeller i Norge og særlig ser vi forskjeller mellom utdanningsgruppene. Kvinner og menn med lengst utdanning lever 5-6 år lengre og har bedre helse enn de som har kortest utdanning. Forskningen viser også at det å ha lav utdanning gir økt risiko for andre levekårsproblemer. Andelen som har

høyskole/universitetsutdanning i Kvinesdal er lavere enn fylkes- og landsgjennomsnittet. Sosial ulikhet i helse kan representere utfordringer for kommunesamfunnet som helhet og for kommuneorganisasjonen.

Kommunen har ulike roller og ansvar for en rekke viktige samfunnsoppgaver. Den høye endringstakten i samfunnet påvirker kommuneorganisasjonen og gjør at kommunen må ta et mer aktivt eierskap til rollen som samfunnsutvikler. I denne rollen kan kommunen være en pådriver for økt samskaping med kommunesamfunnet, og på denne måte koble sammen kunnskap, ressurser og erfaringer for å utvikle nye løsninger sammen. Den teknologiske utviklingen i samfunnet fører til nye teknologiske tjenester og arbeidsformer som det er viktig at kommuneorganisasjonen er i stand til å ta i bruk og mestre. Det er viktig at kommunen i utforming av digitale tjenester jobber aktivt for digital inkludering. Tall fra SSB viser blant annet at unge studenter, eldre og lite integrerte utenlandske kvinner, er særlig sårbare i møte med offentlige digitale tjenester.

Kvinesdal kommune står som mange andre kommuner, ovenfor store utfordringer knyttet til tilgangen på personell og kompetanse, særlig innenfor helse- og omsorgstjenestene. Eldre over 80 år som har størst behov for helse- og omsorgstjeneste, vil utgjøre en større andel av befolkningen i årene som kommer. Samtidig vil vi se en nedgang i den yrkesaktive delen av befolkningen. Kommunens rekrutteringsutfordringer gjelder for stillinger innen flere fagområder. Utfordringene varierer, men er størst knyttet til stillinger som krever høyere utdanning. Utfordringer med rekruttering av arbeidskraft må påregnes å bli mer krevende i årene som kommer. Fremtidens kompetanseutfordringer innebærer at ansatte må stimuleres til både å stå lengre i arbeidslivet og videreutvikle egen kompetanse. For kommunen blir det viktig å kunne tilby attraktive arbeidsplasser med interessante og meningsfylte oppgaver. Deltidsarbeid og mangel på mulighet til å jobbe fulltid vil også være en utfordring for kommunen i forhold til å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft.

5. Vurdering av planbehovet

Ved behandling av planstrategien skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endring. Det tas også stilling til hvilke andre planoppgaver som skal prioriteres i kommunestyreperioden.

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument, og består av to deler:

- **Samfunnsdelen** som beskriver kommunens visjon og langsiktige mål for samfunnsutviklingen i kommunen. Planen danner grunnlaget for kommunens egne virksomheter og kommunens planlegging.
- **Arealdelen** som omsetter målene i samfunnsdelen til arealpolitiske virkemidler og fastsetter rammer for langsiktig arealutvikling i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ha en handlingsdel som rulleres årlig. I Kvinesdal kommune blir kravet om handlingsdel kombinert med økonomiplanen og omtales som handlings- og økonomiplanen.

5.1 Revisjon av kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040 ble vedtatt av kommunestyret i oktober 2022, og er utarbeidet på bakgrunn av en bred medvirkningsprosess. Samfunnsdelen har klare mål og satsingsområder for å møte kommunens utfordringer. Planen har 2040 som tidshorisont og er bygget opp rundt visjonen *Mangfold fra hav til hei* med verdiene *nær – grønn – nyskapende*. Planen har fem satsingsområder som skal bidra til at utviklingen fører oss i retning av visjonen og et bærekraftig samfunn.

Frem mot 2040 er det disse satsingsområdene og målene som gjelder:

Satsingsområder	Mål (hovedmål)
1. Gode liv – Like muligheter	I Kvinesdal er alle innbyggerne inkludert og opplever tilhørighet, trygget og mestring.
2. Verdiskaping og attraktivitet	Attraktiv og skapende.
3. Klima og miljøvennlig utvikling	Kvinesdal når egne og nasjonale klima- og miljømål og jobber aktivt for å bli et lavutslippssamfunn.
4. Samfunnssikkerhet og beredskap	Kvinesdal kommune har en beredskap som gjør oss i stand til å håndtere uønskede hendelser og krisesituasjoner som kan oppstå på en profesjonell og trygg måte.
5. En robust kommuneorganisasjon	Kvinesdal kommune en innovativ og handlekraftig organisasjon.

Satsingsområdene 1-4 angir mål for Kvinesdalsamfunnet, mens satsingsområdet 5 angir mål for kommuneorganisasjonen. Under hvert satsingsområde er det ett hovedmål med flere delmål og tilhørende strategier. Planen inneholder 6 hovedmål, 22 delmål og 73 strategier. Samfunnsdelen angir også 22 overordnede langsiktige arealprinsipper. Planen er kortfattet, overordnet og gir et godt grunnlag for prioriteringer av kommunens plan- og utviklingsarbeid.

Kommuneplanens samfunnsdel er av nyere dato, og ivaretar viktige nasjonale og regionale føringer til den kommunale planleggingen, og setter mål for de viktigste utfordringene kommunen står ovenfor både som samfunn og organisasjon. Det legges derfor ikke opp til revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. I kommunestyreperioden skal det vektlegges å prioritere plan- og utviklingsoppgaver som følger opp samfunnsdelen og kommunens visjon.

Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel, uavhengig av omfanget av revisjonen, krever utrednings- og prosesskapasitet. Prosesskravene i plan- og bygningsloven er et element, men prosessforventningene kan være langt større. Vi har ikke ubegrenset kapasitet. Arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel er igangsatt. En revisjon av samfunnsdelen vil derfor

konkurrere både om ressurser og fokus til arbeidet med revisjon av arealdelen og annet planarbeid på temanivå.

Revisjon av kommuneplanens arealdel pågår. I *Kommunal planstrategi 2019-2023* ble det lagt til grunn at arbeidet med revisjon av arealdelen skulle igangsettes straks ny samfunnsdel var vedtatt. Arealdelen er et viktig verktøy for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanens arealdel er styringsverktøy for bruk og vern av kommunens arealer, og omfatter hele kommunen. Arealdelen viser sammenhengen mellom arealdisponeringen og mål og strategier i samfunnsdelen. Planprogrammet for revisjon av kommuneplanens arealdel ble fastsatt av kommunestyret i mai 2023. Planprogrammet beskriver hvordan Kvinesdal kommune har lagt opp arbeidet med utarbeidelse og behandling av ny arealdel. Rammer, utfordringer og mål for planarbeidet er fastsatt.

Den nye arealdelen skal bygge på kommunens visjon og verdier og de prioriterte satsingsområdene i samfunnsdelen. I tillegg vil arealprinsippene i arealstrategien gi føringer for utforming av arealdelen. Dette innebærer at ny arealdel i størst mulig grad skal legge til rette for en areal- og ressursforvaltning som kan bidra til:

- At Kvinesdal er et godt sted å leve
- Næringsutvikling og verdiskaping
- Reduksjon av klimagassutslipp
- Bærekraftig forvaltning av natur- og kulturlandskapet
- Forebygger uønskede hendelser gjennom god arealplanlegging

Den nye arealdelen skal være Kvinesdal kommunens overordnede plan for bruk av arealene de neste 12 årene.

5.2 Kommunedelplaner

I tråd med kommunens plansystem skal bruken av kommunedelplaner nå forbeholdes juridisk bindende arealplaner etter plan- og bygningsloven. Historisk har Kvinesdal kommunen hatt en rekke kommunedelplaner for både temaer og areal. Arbeidet med å forenkle kommunens plansystem startet opp i forrige valgperiode og videreføres i ny periode.

Ved utforming av ny samfunnsdel ble det lagt til grunn at planen skulle utformes slik at flere av kommunedelplanene for temaer skulle kunne oppheves når planen ble vedtatt. I *Kommunal planstrategi 2019-2023* ble det også besluttet at flere av kommunedelplanene skulle endres til temaplaner. Antall kommunedelplaner for temaer er derfor nå begrenset til kun å omfatte kommunedelplan for kulturminner.

Vi har i dag seks kommunedelplaner for areal, der tre av disse er besluttet opphevet når ny arealdel vedtas. Dette gjelder kommunedelplanene for Moi-Sandvaten, Fjotland og Kvinlog.

Vurdering av planstatus:

- **Kommunedelplan for kulturminner**, vedtatt 22. juni 2021
Nyere plan som er oppdatert både i forhold til ønsket formål og kunnskapsgrunnlag.
- **Kommunedelplan for Øyesletta**, vedtatt 25. september 2019
Øyesletta er i dag det største sammenhengende jordbruksområdet i kommunen og innehar noen av de beste og mest verdifulle jordressursene med tanke på fremtidig matproduksjon. Den dyrka jorda er i planen gitt et særskilt vern gjennom hensynssone landbruk, også kalt «grønn strek». Planen har bestemmelser som tar høyde for fremtidige klimaendringer.
- **Kommunedelplan for Liknes**, vedtatt 13. desember 2006
Planen er utdatert med hensyn til endrede rammebetingelser for arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Stikkord her er klimatilpasning, fortetting, natufare, utforming av arealplankart og bestemmelser. Innenfor planområdet finner vi områderegulering for Liknes. På grunn av begrenset plankapasitet anbefales ikke planen revidert. Dersom dette skulle endre seg bør det tas en fornyet vurdering.
- **Kommunedelplan for Knaben**, vedtatt 23. februar 2011
Planen er utdatert med hensyn til endrede rammebetingelser for arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Stikkord her er klimatilpasning, naturområder, natufare, utforming av arealplankart og bestemmelser. Innenfor planområdet finner vi områderegulering for Knaben. På grunn av begrenset plankapasitet anbefales ikke planen revidert. Dersom dette skulle endre seg bør det tas en fornyet vurdering.

5.3 Strategier, temaplaner og handlingsplaner

Kommuneplanens samfunnsdel har en nøkkelrolle i kommunens plansystem og skal ikke utfordres av andre planer. I alle nye kommunale planer innenfor samfunnstemaer skal det synliggjøres hvordan de bidrar til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel og være tydelig på sin funksjon.

Vurdering av planstatus:

- **Helse og omsorg i Kvinesdal mot 2040**, vedtatt 10. april 2019
Hovedrevisjon av planen er igangsatt.
- **Handlingsplan for vold i nære relasjoner**, vedtatt 13. desember 2017
Revideres for å sikre en oppdatert plan. Arbeidet er igangsatt.
- **Plan for habilitering og rehabilitering**, vedtatt 7. oktober 2020
Revideres for å sikre en oppdatert plan. Arbeid er igangsatt.

- **Handlingsplan for likestilling og mangfold 2022-2025**, vedtatt 18. mai 2022
Planen er av nyere dato og skal revideres innen utløpet av planperioden.
- **Boligsosial handlingsplan – Ny**
Boligsosial handlingsplan utformes nå i samsvar med ny boligsosial lov som trådte i kraft 1. juli 2023. Planen er under arbeid.
- **Alkoholpolitisk handlingsplan for Kvinesdal kommune**
Det følger av alkoholloven § 1-7d at kommunen skal ha en alkoholpolitisk handlingsplan. Alkoholloven setter rammene for hvordan alkoholpolitikken skal forvaltes. Innenfor disse rammene er kommunene tillagt et betydelig ansvar og en stor frihet til å utforme sin egen lokale alkoholpolitikk. Gjeldende plan er av eldre dato og det er behov for å oppdatere denne. Kommunestyret skal gis anledning til å utforme sin egen alkoholpolitikk. Grunnet plankapasitet starter arbeidet først opp i 2025.
- **Vår barn - Plan for det tverrfaglige og forebyggende arbeid med barn og unge i Kvinesdal 2024-2028**, vedtatt 14. februar 2024
Planen er nylig vedtatt og svarer ut kommunens plikt til å ha en plan for det forebyggende arbeidet rettet mot barn og unge etter barnevernloven § 15-1. I planen er det lagt til grunn at det skal rulleres hvert fjerde år.
- **Plan for Kvinesdalskolen 2022-2026**, vedtatt 30. november 2022
Planen er gjenstand for årlig statusgjennomgang og skal revideres i 2026.
- **Skolebruksplan for Kvinesdal kommune 2023-2030**, vedtatt 30. november 2022
Planen er gjenstand for årlig statusgjennomgang. Det er ikke aktuelt å revidere planen i valgperioden.
- **Plan for barnehage tilbudet i Kvinesdal kommune**, vedtatt 18. januar 2019
Revideres for å sikre en oppdatert plan. Planarbeidet igangsettes 2024.
- **Trafikksikkerhetsplan for Kvinesdal kommune**, 10. april 2019
Trafikksikkerhetsplanen utarbeides nå som temaplan. Planarbeidet startet opp i 2024.
- **Strategisk næringsplan for Kvinesdal**, vedtatt 16. mars 2016
Hovedrevisjon av planen er igangsatt.
- **Klima og energiplan for Kvinesdal kommune - Ny**
I ny samfunnsdel er det lagt til grunn at vi skal lage en klima- og energiplan som ledd i arbeidet med å redusere Kvinesdal sine ikke-kvotepliktige klimagassutslipp. Planarbeidet starter opp i 2024.

- **Plan for idrett og fysisk aktivitet**, vedtatt 17. desember 2003
Planen utarbeides nå som temaplan. Planen er udatert. Det er viktig å få på plass en ny plan som angir retning og satsinger i det daglige arbeidet til alle som jobber med idrett og fysisk aktivitet. Planen må harmoniseres med regional plan for fysiske aktive liv i Agder som er under arbeid.
- **Sti- og løypeplan for Kvinesdal Nord**, vedtatt 14. desember 2022
Planen svarer ut rekkefølgekravet om sti- og løypeplan i § 2-2 i planbestemmelsene til kommuneplanens arealdel 2015-2027, og utgjør kunnskapsgrunnlag om sti- og løypenettet i kommunens nordlige del til bruk i andre arealplaner.
- **Sti- og løypeplan for Kvinesdal Sør - Ny**
I kommunal planstrategi 2019-2023 var det forutsatt at det også skulle utarbeide sti- og løypeplan for de deler av kommunen som ikke omfattes av sti- og løypeplanen for Kvinesdal Nord. Planarbeidet er igangsatt.
- **Helhetlig Risiko- og sårbarhetsanalyse for Kvinesdal kommune**, vedtatt 30. august 2023
Helhetlig ROS er oppdatert og vil være gjenstand for ny revisjon med oppstart i 2027.
- **Kriseplanverk for Kvinesdal kommune**, vedtatt 30. august 2023
Kommunens kriseplanverk er oppdatert og skal være gjenstand for årlig revisjon.
- **Arbeidsgiverstrategi for Kvinesdal kommune - Ny**
Planen utarbeides som en oppfølging av ny samfunnsdel og målsettingen om at Kvinesdal kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver. Planarbeidet igangsettes i 2024.

5.4 Reguleringsplaner

Pågående reguleringsplanarbeid i kommunal regi:

- Detaljregulering for Jerstad Nord, planen skal tilrettelegge for nytt boligfelt på Jerstad.
- Detaljregulering for Lindelansbakken vest, planen skal tilrettelegge for nytt boligfelt i Lindlandsbakken i samsvar med føringene i områderegulering for Feda.
- Detaljregulering av Faremoen, planen skal legge til rette for bygging av rullepark, omsorgsboliger og endringer knyttet til infrastruktur.
- Detaljregulering for Vitensenterkvartalet, planen skal tilrettelegge for etablering av Vitensenter, samt forretninger, kontorer, boliger og parkering innenfor kvartalet.

Kvinesdal kommune har inngått samarbeidsavtale med private aktører for å få utarbeidet områderegulering for Lervik industriområde. Planarbeidet ble igangsatt i 2022 og pågår.

I forrige valgperiode ble det stilt spørsmål om områderegulering for Feda bør være gjenstand for endring. Forvaltningsutvalget vedtok 12. oktober 2023 følgende: *«Forvaltningsutvalget håndterer dispensasjonssaker fra alle planområder i kommunen. Basert på antallet dispensasjoner, fremstår ikke planen for Feda som spesiell i forhold til andre planer. Politisk har ikke disse sakene vært mer eller mindre krevende å håndtere enn tilsvarende i andre planområder. I kommunen er det slik at noen steder mangler det planer og andre steder er det vedtatt planer der man har avdekket endringsbehov. Når det i forbindelse med planstrategi for kommunen skal vurderes og prioriteres hvilke planer som skal revideres, må endringsbehovene i denne planen veies opp mot endringsbehov andre steder/andre planer.»*. Basert på planfaglig vurderinger er det ikke behov for å endre områderegulering for Feda. Vi er i en situasjon med begrenset kapasitet, hvor vi ikke tilrår rullering av arealplaner selv om det foreligger faglige tunge grunner for å gjøre det, se kapittel 5.2. Vurdering av endring av områderegulering for Feda må også sees i lys av dette.

Reguleringsplanarbeid i kommunal regi er også aktuelt for følgende områder, men der det er behov for ytterligere avklaringer før oppstart av planarbeid igangsettes:

- Endring av reguleringsplaner og/eller ny detaljregulering som oppfølging av mulighetsstudie Storekvina.
- Detaljregulering for Feda brygge og småbåthavn, endring av reguleringsplan.
- Reguleringsplan for Sandvatn industriområde, vurdere endring av næringsformål til fritidsformål.
- Regulering «Prestegarden», berører grad av fortetting i eksisterende byggeområder/boligområder. Området inngår i KDP for Liknes. Kommunedelplanen er av eldre dato og har ingen føringer for fortetting med kvalitet. Her kan kommunen ikke utelukke at det kan bli aktuelt å nedlegge midlertidig bygge- og deleforbud dersom det fremmes plan- og byggesaker som ikke ivaretar en helhetlig tilnærming når det gjelder tilrettelegging av nye boenheter.

I planstrategien er områderegulering for Hetleskei, detaljregulering for nytt næringsareal på Øye og detaljregulering for områdene som omfattes av flomsikringsanlegg Liknes, Åmodt og Kvitla i samsvar med formannskapetets vedtak i sak 16/24 innarbeidet.

5.4.1 Eldre reguleringsplaner

I regjeringens *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027*, under kapittel om helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene, heter det: *«Ved revisjon av kommuneplanens arealdel bør kommunen vurdere om tidligere vedtatt arealbruk svarer til dagens og framtidens forventede behov. Det er da viktig at kommunen vurderer å ta ut eller redusere omfanget av utbyggingsarealer som ikke lenger er aktuelle.»*

Kvinesdal kommune har over 150 reguleringsplaner. I arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel inngår miljørevisjon av eldre reguleringsplaner, også kalt «planvask». Det er en systematisk gjennomgang av eldre reguleringsplaner, dvs. reguleringsplaner vedtatt før 1. juli 2009, med sikte på å få et plangrunnlag som er oppdatert med hensyn til dagens kunnskap, politikk og lovverk.

6. Prioriterte planoppgaver

I kommunestyreperioden skal det prioriteres plan- og utviklingsoppgaver som følger opp kommunens visjon og ny samfunnsdel. FNs bærekraftsmål utgjør den overordnede rammen for areal- og samfunnsplanleggingen.

Økonomi- og virksomhetsplanlegging i tråd med satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel skal være prioriterte oppgaver i kommunestyreperioden.

Plansystemet skal fremme et helhetlig perspektiv, herunder tverrfaglighet og samhandling mellom og på tvers av fagområder, forvaltningsnivåer og interesser. Planarbeidet skal være kunnskapsbasert og bygge på medvirkning og innbyggerdialog.

Det kan oppstå planbehov i løpet av valgperioden som vi ikke har forutsett i dag. Planer som ikke er forankret i planstrategien skal avklares politisk før planarbeidet igangsettes.

Prioriterte planoppgaver 2024-2027:

Planoppgave	Type endring	Startår	2024	2025	2026	2027	Vedtaksår
Kommuneplanens arealdel	Rullering	2023	x	x			2025
Handlings- og økonomiplan	Årlig rullering		x	x	x	x	
Helse og omsorg i Kvinesdal mot 2040	Rullering	2024	x				2024
Handlingsplan for vold i nære relasjoner	Rullering	2024	x	x			2025
Plan for habilitering og rehabilitering	Rullering	2023	x				2024
Handlingsplan for likestilling og mangfold	Rullering	2025		x			2025
Boligsosial handlingsplan	Ny	2023	x				2024
Alkoholpolitisk handlingsplan for Kvinesdal kommune	Rullering	2025		x			2025
Plan for Kvinesdalskolen	Rullering	2026			x		2026
Plan for barnehagetilbudet i Kvinesdal kommune	Rullering	2024	x	x			2025
Trafikksikkerhetsplan for Kvinesdal	Rullering	2024	x				2024
Strategisk næringsplan for Kvinesdal	Rullering	2023	x				2024
Klima- og energiplan for Kvinesdal kommune	Ny	2024	x	x			2025
Plan for idrett og fysisk aktivitet	Rullering	2024	x	x			2025
Sti- og løypelan for Kvinesdal Sør	Ny	2024	x	x			2025
Helhetlig Risiko- og sårbarhetsanalyse for Kvinesdal kommune	Rullering	2027				x	2027
Kriseplanverk for Kvinesdal kommune	Årlig rullering		x	x	x	x	
Arbeidsgiverstrategi for Kvinesdal kommune	Ny	2024	x	x			2025
Områderegulering for Hetleskei	Ny	2026			x	x	2027
Detaljregulering for næringsareal BN1 Øye	Ny	2025		x	x		2026
Detaljregulering for områdene som omfattes av flomsikringsanlegg Liknes, Åmodt og Kvitla	Ny	2025		x	x	x	2027